

Др Александар ЖИВОТИЋ*

НЕМИРНА ГРАНИЦА Пограничне тензије између Југославије и Албаније (1948-1954)

ИЗВОД: У раду се на основу објављене и необјављене архивске грађе југословенског и совјетског порекла, као и релевантне историографске и мемоарске литературе анализирају проблеми пограничних тензија - оружаних инцидената, спорова у вези са маркирањем граничне линије, убацивања диверзантских група и илегалних прелазака границе између Југославије и Албаније током периода интензивног сукоба Југославије и земаља Информбироа.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Југославија, Албанија, Јосип Броз Тито, Енвер Хоџа, Информбиро, граница, гранични инциденти

Сукоб између Југославије и Албаније није имао само димензију прекида политичких, економских, војних и просветно-културних веза, већ је имао и своју војну димензију која је често претила да политички и вербални сукоб претвори у оружани конфликт. Од средине 1948. па све до краја 1953, када је сукоб почео да се постепено стишава, учестали су покрети трупа са обе стране границе, чести директни оружани инциденти између албанских и југословенских граничних трупа, убацивање диверзаната, шпијуна и пропагандног материјала са албанске стране, као и учестало албанско уништавање граничних обележја. Често су погранични сукоби прерастали оквире оружаних инцидената добијајући обележја сукоба ниског и ограниченог интензитета.

Почетком јула 1948. југословенска влада је по директном налогу маршала Јосипа Броза Тита затворила југословенско-албанску границу.¹ У пракси се та мера доста тешко спроводила пре свега због тога што

* Аутор је виши научни сарадник у Институту за новију историју Србије, Београд.

¹ Архив Јосипа Броза Тита (у даљем тексту: АЈБТ), Канцеларија Маршала Југославије

од краја рата, па све до тог момента, у време интензивног међудржавног пријатељства и сарадње није успостављен прави гранични режим на том простору, па је прелаз границе био готово слободан за промет људи и робе са обе стране. Зато су поред осталог, југословенски гранични органи били приморани и да се боре са укореним навикама локалног становништва о слободном преласку границе.² Сем тога, током година блиске сарадње и пријатељства гранична обележја су готово запостављена, па је гранична линија дочекала сукоб скоро немаркирана што је у пракси додатно компликовало обезбеђење границе. Због тога је увођење редовног граничног система уз провокације са албанске стране било отежано и понашањем становништва пограничних области. Увођење чврстог граничног режима је раздвојило многе породице и одвојило многе градове од њиховог природног залеђа, многа села од својих природних скромних тржишта. Одмах по отпочињању сукоба, албанска страна је у лето 1948. започела са концентрацијом јачих војних снага на граници са Југославијом. Почетком августа 1948. извршена је концентрација јачих албанских снага у рејону Кукса и Скадарског језера. Сprovedена је и ограничена мобилизација, чиме су албански војни ефективи нарасли на око 40.000 људи под оружјем. Према југословенским обавештајним подацима, део албанских сељака се бежећи од мобилизације склонио у шуме.³

Оружани инциденти на граници са Албанијом су започели већ у јуну 1948. Војник Танасије Крстић је 25. јуна рањен код села Требиште, док је војник Иван Балеш рањен 20. октобра у околини Дебра у сукобу са неидентификованом оружаном групом која је из Албаније покушавала да пређе у Југославију.⁴ У околини Охрида је од стране албанских војника 8. септембра убијен југословенски граничар Мустафа Куч.⁵ У току 1948. регистровано је 9 случајева пуцања са албанске на југословенску територију, 10 илегалних прелазака на југословенску територију, једно рушење граничних ознака, четири повреде ваздушног простора, два случаја провоцирања граничних органа, 16 случајева убацивања ди-

(у даљем тексту: КМЈ), I-3-b/44, Писмо Јосипа Броза Тита Миловану Ђиласу од 2. јула 1948.

² М. Коматина, *Енвер Хоџа и југословенско – албански односи*, Београд, 1995, 94.

³ Архив Југославије (у даљем тексту: АЈ), фонд 507/IX – Комисија за међународне односе и везе Централног комитета Комунистичке партије Југославије (у даљем тексту: 507/IX-КМОВ ЦК КПЈ), Албанија, I-205, Телеграм Грегора Политбиру ЦК КПЈ од 18. августа 1948.

⁴ Војни архив (у даљем тексту: ВА), Команда Корпуса народне одбране Југославије и граничних јединица Југославије (у даљем тексту: К КНОЈ и ГЈЈ), инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁵ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убијених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

верзантских група и 14 убацивања пропагандног материјала при чему је убијен један, а рањена двојица југословенских граничара.⁶

Други талас албанске мобилизације ради попуње јединица концентрисаних према Југославији започео је средином августа 1949. и обухватао је све војне обвезнике рођене после 1905, односно резервне официре рођене после 1895.⁷ Позивано је људство које је већ било одслужило редовни војни рок, претежно чланови партије, и слато на фортификацијске радове на граници са Југославијом.⁸ Фортификацијски радови на граници са Југославијом су започети по совјетском савету који је Енверу Хоци пренео совјетски амбасадор у Тирани Чувахин 25. априла 1949. Саветовано је утврђивање најслабијих тачака граничног фронта према Југославији (Поградец, Кукс, Тропоја, Пешкопеја), као и слање додатних војних снага у те рејоне. Коначну одлуку о утврђивању границе са Југославијом и слању додатних војних снага на границу је већ сутрадан донео албански Политбиро. Истом приликом, Хоца је обавестио Чувахина о појачаном југословенском надзирању граничне линије.⁹

Током исте године су учестали оружани инциденти на југословенско-албанској граници. Приликом ношења Титове штафете на Скадарском језеру нападнут је југословенски чамац. Рањени су војници Душан Вукмирица и Киро Димовски које су албански граничари заробили и одвели у Албанију, док су остали чланови посаде чамца успели да испливају на југословенску страну језера.¹⁰ Истом приликом је отет потпоручник Зарије Николић.¹¹ У пограничном делу Андријевачког среза код граничног камена 26, група албанских војника је поставила заседу југословенској граничној патроли на југословенској територији.¹² Том приликом је рањен и заробљен десетар Драган Драгишић кога су Албанци пустили тек након оштрог југословенског протеста. Крупан инцидент се десио 8. јула у околини Драгаша кад је група од 30 албанских војника и десетак цивила прешла на југословенску територију, запалила

⁶ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед догађаја на границама ФНРЈ у току 1948.

⁷ Дипломатски архив Министарства спољних послова Републике Србије (у даљем тексту: ДАСМИП), Политичка архива (у даљем тексту: ПА) -1949, фасцикла (у даљем тексту: ф) 1, 42713, Телеграм Јакше Петрића МИП-у од 16. августа 1949.

⁸ ДАСМИП, ПА-1949, ф. 1, 4179, Телеграм Јакше Петрића МИП-у од 11. августа 1949.

⁹ Из дневника Д. С. Чувахина, 25.4.1949, Г. П. Мурашко (уредник), *Восточная Европа в документах российских архивов*, II (1949 – 1953), Москва – Новосибирск 1997, 1998, 83-85.

¹⁰ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

¹¹ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед отетих граничара.

¹² Исто.

неколико колиба и отела неколико чобана који су пуштени тек након југословенске интервенције.¹³ Инциденти у околини Драгаша су се поновили и 8. септембра када је пуцано на групу сељака који су косили траву и 1. новембра када је рањен курир локалног средског комитета.¹⁴ Приликом радова на обележавању границе на обали реке Цијевне 1. августа је рањен војник Ђоко Јелача, док је 28. августа у околини Дебра рањен командир једне југословенске карауле.¹⁵ Током исте године су забележена и два инцидента у којима су смртно страдали југословенски војници. Граничар Митар Војновић је убијен 7. октобра у околини Ђаковице, док је поручник Јово Лазукић, комесар граничне чете убијен од стране убачене албанске диверзантске групе у селу Јуник док је држао предавање поводом Дана Југословенске армије.¹⁶ Југословенска влада је 31. октобра 1949. због убиства војника Војновића, отмице носиоца штафете, убацивања диверзантских група са албанске територије и пружања уточишта југословенским информбировским емигрантима уложила оштар протест код албанског министарства спољних послова, али та акција није дала резултате.¹⁷ На територији у надлежности 7. и 11. дивизије КНОЈ-а у јануару 1949. је ухваћено 25 илегалних прелазника и убијено троје. Истовремено је заробљен један албански војник, док су два илегална преласка регистрована, али нису осујећена.¹⁸ У фебруару је ухваћен 41 илегалцац, заробљена два албанска војника, а нису спречена три уласка и 6 излазака из земље.¹⁹ У марту је ухваћено 43 илегална прелазника и заробљено 11 албанских војника.²⁰ У априлу 1949. су реорганизоване јединице за заштиту границе, па је на територији 476. бригаде²¹ ухваћено 77 илегалцаца, али није спречено 4 преласка, у мају 91 илегалцац, заробљено 10 албанских војника, док је 9. гранични батаљон²² ухватио 8 илегалцаца, а није спречио 6 прелазака у

¹³ Исто.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Исто.

¹⁶ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убијених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

¹⁷ ДАСМИП, ПА-1949, ф. 1, 42085, Протест југословенског МИП-а албанском МИП-у од 31. октобра 1949.

¹⁸ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ у месецу јануару 1949.

¹⁹ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ у месецу фебруару 1949.

²⁰ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ у месецу марту 1949.

²¹ Та јединица је обезбеђивала југословенско-албанску границу на простору Македоније, Косова и Метохије.

²² Та јединица је обезбеђивала југословенско-албанску границу на простору Црне Горе.

априлу, у мају ухватио тројицу илегалца, заробио једног албанског војника и регистровао 5 илегалних прелазака.²³ У зони одговорности 476. граничне бригаде је у јуну ухваћено 30 илегалних прелазника, у јулу 5, у августу 33, док су двојица убијена, у септембру 71, у новембру 6 и децембру 10. Истовремено, у јуну су заробљена тројица, у августу један, у септембру четворица, у новембру петорица и у децембру седморица албанских војника.²⁴ У граничном појасу који је контролисао 30. гранични батаљон у јуну је ухваћено 10 илегалца, у августу шесторица од којих је један и убијен, у септембру 15, у новембру тројица, а у децембру су тројица убијена. У августу је заробљен један, а у септембру тројица албанских војника. Јединице тог батаљона нису успеле да у јуну спрече два, а у августу и септембру по један илегалан прелазак границе.²⁵

На другој страни, албанска влада је оптуживала Југославију да пружа уточиште албанским фашистима, организује убацивање терористичких група на њену територију, као и да је формирањем обавештајних центара у Улцињу, Тузима, Гусињу, Андријевици, Ђаковици, Призрену, Дебру, Струзи и Ресену створила оперативне штабове за субверзивно деловање на простору Албаније. Албанска влада је износила податак о 119 случајева југословенског угрожавања албанске територије, акваторије и ваздушног простора током 1949, при чему је страдало неколико албанских граничара на албанској територији. Сем тога, изношени су и подаци да је југословенска обавештајна служба створила снажну и разгранату обавештајну мрежу на читавој албанској територији.²⁶ На основу доступних извора није могуће проверити тачност албанских навода. Југословенска влада је 5. септембра 1949. предлагала формирање мешовите комисије за спречавање граничних инцидената, али албанска влада није одговорила на тај предлог.²⁷

Дешавања на граници су приморала југословенски Генералштаб да појача своје војне ефективе у пограничној зони. Поред мирнодопске 10. брдске стрељачке дивизије са командом у Приштини и ратне 35. брдске стрељачке дивизије на Косову и Метохији је стационирано и неколико самосталних артиљеријских пукова, а изменама формације 1952. било је предвиђено да се у случају рата на тој територији формирају још

²³ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ у месецу априлу и мају 1949.

²⁴ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ од месеца јуна до месеца децембра 1949.

²⁵ Исто.

²⁶ ДАСМИП, ПА-1949, ф. 1, 42085, Протест албанског МИП-а југословенском МИП-у од 22. новембра 1949.

²⁷ ДАСМИП, ПА-1949, ф. 1, 416250, Нота југословенског МИП-а албанском МИП-у од 5. септембра 1949.

две самосталне брдске бригаде.²⁸ Доласком америчке војне помоћи постојећи 286. артиљеријски пук је преформиран у 218. самоходни што је јасно говорило о значају који је том простору придаван у случају рата. Упадљиво, на том простору није било јединица за обуку, већ су ту биле базиране јединице састављене од обучених војника што је само по себи говорило о озбиљности војне ситуације у том делу земље.²⁹

У току 1950. учестали су оружани инциденти на границама између Југославије и земаља Информбироа. Сем тога, земље Информбироа су концентрисале снажне војне ефективе на границама са Југославијом, док су се у Румунији и Мађарској, као и на територији совјетске окупационе зоне у Аустрији налазиле веома снажне совјетске војне снаге.³⁰ У Југославији су интензивирани војне припреме. Очекивао се почетак оружане агресије. У таквим околностима, југословенски Генералштаб је посебно забрињавало понашање Албаније у евентуалном сукобу. Иако је сама Албанија располагала врло ограниченим војним ефективима, била је у позицији да на свом граничном фронту везује знатне југословенске војне снаге које би се корисније могле употребити на северном и источном фронту. Сем тога, постојала је опасност да албанске снаге ограниченим ударом у позадину главнине југословенског фронта створе пометњу у дубокој позадини југословенских главних снага евентуално изазивајући побуну у пограничним областима насељеним већинским албанским живљем.

Југословенска дипломатија је од Британаца добила информације о томе да Совјети у Албанији убрзано граде војне и поморске базе. Такве информације су уносиле додатну сумњу у могућност скоре оружане акције против Југославије.³¹ Пошто је у пролеће 1950. на границама између Југославије и земаља Информбироа извршена концентрација сна-

²⁸ B. Dimitrijević, *Jedinice jugoslovenske vojske na Kosovu i Metohiji 1945 – 1999, Istorija XX veka*, 2 / 2007, 103 – 104.

²⁹ Исто, 105.

³⁰ О војним плановима СССР-а и његових сателита опширније видети: А. С. Аникеев, *Как Тито от Сталина ушел: Югославия, СССР и США и начальны период холодной войны (1945 – 1957)*, Москва, 2002; D. Bekić, *Jugoslavija u Hladnom ratu. Odnosi sa velikim silama, 1949 – 1955*, Zagreb, 1988; Н. Быстрова, *СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945-1955 гг.)*, Москва, 2007; В. Дедијер, *Изгубљена битка Јосифа Висарионовича Стаљина*, Ријека, 1982; B. Dimitrijević, *Jugoslavija i NATO (1951 – 1957)*, Beograd, 2003; B. Dimitrijević, *Jugoslovenska armija 1945 – 1954. Nova ideologija, vojniki i oružje*, Beograd, 2006; B. Dimitrijević, *JNA od Staljina do NATO pakta. Armija u spoljnoj politici Titove Jugoslavije*, Beograd, 2006; B. Dimitrijević, *Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo 1942 – 1992*, Beograd, 2006; J. Vykoukal, B. Litera, M. Tejchman, *Východ, vznik, vývoj a pozpad sovětskeho bloku 1944-1989*, Praha, 2000.

³¹ ДАСМИП, ПА-1949, строго поверљиво, ф. I, 2169, Телеграм Амбасаде у Букурешту МИП-у од 14. децембра 1949.

жних војних снага Совјетског Савеза и његових сателита и албански Генералштаб је приступио предислокацији својих снага јачајући војне ефикасности дуж границе са Југославијом. Већина јединица је предислоцирана са границе са Грчком. Крајем априла 1950. из рејона Тиране је пребачена на простор Бурел-река Маћа 1. пешадијска дивизија ради наводног летњег логоровања и летње обуке.³² Већ у јуну исте године, дивизија је заузела положаје према југословенској граници с тим да је један пук заузео положаје јужно од Бурела у рејону села Клоси, а други у рејону Зероани, око села Хомеш, Шупенца, Церенци и Ђорица. Почетком маја је из Валоне у шири рејон Скадра пребачена самостална пешадијска бригада која је одмах заузела положаје према југословенској граници на линији Кукс-Коплик.³³ Истовремено, крајем маја 1950. на простору Поградеца, на македонском фронту, положаје је заузела албанска 8. пешадијска дивизија пошто је напустила своју ранију локацију на простору Корче. Посебна бригада „Сигуримија“ је распоређена у Тропоји, Куксу и Зероану, док су четири гранична батаљона била распоређена у Тропоји, Куксу, Пешкопеји и Коплику. Током јуна 1950. бригада „Сигуримија“ је извршила темељни претрес шума у срезу Пешкопеја.³⁴

Извршен је и низ фортификацијских радова на граничном фронту према Југославији. Утврђивани су правци Скадар-Коплик-Хани Хотит ради заштите правца Скадар – Титоград, Пука-Кукс-Тропоја ради затварања правца Кукс-Призрен, затим у околини Поградеца због утврђивања правца Либражд-Охридско језеро и Пешкопеја-Дебар, као и околина Тиране.³⁵ Изграђивани су класични пешадијски закони и ватрени положаји за артиљерију. Радови су извођени непрекидно током пролећа и лета 1950. У рејоне изградње ватрених положаја нису пуштана цивилна лица. На обале Скадарског језера доведена је и већа количина грађевинског материјала за потребе утврђивања граничног фронта.³⁶ Обновљена су и стара запуштена утврђења која су градили Немци током Другог светског рата. Посебна екипа од 12 официра албанског Генералштаба је у јуну 1950. обишла фортификацијске радове на Скадарском језеру, извиђала правце којима је наступала југословенска војска 1941. и рекогносцирала целокупан гранични фронт према Југославији.³⁷ Албанска страна је појачала и обезбеђење граничне линије повећавши граничне патроле на 10 до 15 војника. Посеђене су и старе напуштене карауле, а

³² АЈБТ, КМЈ, 1-3-b/53, Информација о прегледу албанских јединица дислоцираних према Југославији, стр. 1.

³³ Исто.

³⁴ Исто.

³⁵ Исто, 2.

³⁶ Исто, 2.

³⁷ Исто, 2.

поједини осетљивији делови границе су минирани. Посебно је појачано надзирање границе на правцима према Титограду, Призрену, Таковици и Дебру.³⁸ У склопу појачаних војних припрема позвани су на регрутну комисију и војни обвезници од 25. до 50. године живота који из разних разлога нису служили војни рок. Многи од њих, упркос телесним недостацима, су послати на одслужење трогодишњег војног рока. Војни обвезници су добили нове ратне распореде, а забрањено им је и удаљавање ван свог среза без одобрења надлежног војног одсека.³⁹

Током 1950. су интензивирани и оружане провокације на југословенско-албанској граници. У околини Драгаша је 23. маја пуцано са албанске територије на југословенску граничну патролу. Том приликом је рањен војник Цветко Умковић.⁴⁰ Јужно од Дебра албански граничари су 27. јула напали југословенског рејонског стражара Неђу Ждрала који се упустио у борбу с њима, али је убрзо рањен у међусобном пушкарању. У рејону Трнкиног гроба 7. августа је са албанске територије рањен и војник Владислав Маринковић.⁴¹ Током октобра 1950. су се десила и два инцидента са смртним исходом. Војник Мехо Камарић је убијен 5. октобра покушавајући да у дубини југословенске територије заустави неколико лица која су покушавала да илегално уђу у Југославију са албанске територије, док је војник Милорад Ђурић убијен 12. октобра у заседи коју је југословенској граничној патроли поставила група албанских војника у непосредној близини граничне линије.⁴² Због тог случаја југословенска влада је предала албанској протесну ноту 4. новембра 1950, али албанско министарство спољних послова није одговорило на југословенски протест.⁴³ Од последица рањавања задобијених у сукобу са албанским граничарима који су поставили заседу југословенским војницима 18. новембра убијен је војник Силвестер Вујановић.⁴⁴ У току 1950. југословенски гранични органи су спречили 22 покушаја илегалног преласка са југословенске на албанску територију. Углавном се радило о лицима која су се изјаснила за Резолуцију Информбироа, а мањим делом о онима који су границу прелазили из породичних разлога јер су им породице живеле у Албанији. Југословенске пограничне власти

³⁸ Исто, 3

³⁹ Исто, 3.

⁴⁰ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁴¹ Исто.

⁴² ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убијених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁴³ ДАСМИП, ПА-1949, ф. 1, 421209, Протест југословенског МИП-а албанском МИП-у од 4. новембра 1949.

⁴⁴ Исто.

су ухватиле 298 лица која су прешла са албанске на југословенску територију. Забележено је и неколико масовних прелазака. Углавном је била реч о људима незадовољним стањем у Албанији. Њихово незадовољство су користиле и албанске власти да у Југославију са већим групама убаце и своје шпијуне и пљачкаше који су у Југославији отимали стоку и пребацивали је у Албанију. Током исте године у Југославију је прешло и 26 албанских војних лица незадовољних економским стањем, терором и политиком албанске владе. Процењивано је да би број пребеглих био још већи да албанске власти нису појачале мере обезбеђења границе.⁴⁵ У 1950. години на територији коју је контролисала 476. гранична бригада ухваћено је 15 илегалних прелазника из Југославије и 215 који су покушали да уђу у Југославију, при чему су убијена двојица при покушају изласка и тројица при покушају уласка у земљу. Ухваћен је један југословенски дезертер, заробљено 20 албанских војника, убијен један, а регистровано је и 49 илегалних прелазака који нису спречени.⁴⁶ Исте године, 30. гранични батаљон је приликом илегалног уласка у Југославију ухватио 83, а при покушају изласка седам лица, заробио петорицу албанских војника и евидентирао, али није успео да спречи 9 илегалних прелазака југословенско-албанске границе.⁴⁷ Албанска влада је протестовала због наводних учесталих повреда албанског ваздушног простора од стране југословенских авиона и убацивања веће диверзантске групе на њену територију. Југословенска влада је те наводе одбацила као неосноване.⁴⁸ У доступним изворима није могуће утврдити тачност албанских навода. Такође, наведено је да је у 1950. са југословенске стране укупно 65 пута повређена албанска територија, акваторија и ваздушни простор, да су југословенски војници убили 7 албанских граничара, убили неколико локалних партијских функционера, секли телефонске линије, запалили сеоску школу, крали стоку на албанској територији и организовали убацивање диверзантских група у Албанију.⁴⁹

Оружане провокације на југословенско-албанској граници су достигле кулминацију током 1951. Почетком те године, 20. јануара, генерал Пеко Дапчевић је обавестио Јосипа Броза Тита да је добио обавештење да је тог јутра Македонију прелетјело око 100 совјетских ловаца

⁴⁵ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Анализа илегалних прелазака на границама ФНРЈ у току 1950. године.

⁴⁶ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед ухваћених и убијених на границама ФНРЈ током 1950. године.

⁴⁷ Исто.

⁴⁸ ДАСМИП, ПА-1950, ф. 1, 4672, Протест албанског МИП-а југословенском МИП-у од 6. маја 1950.

⁴⁹ ДАСМИП, ПА-1950, ф. 1, 421209, Протест албанског МИП-а југословенском МИП-у од 11. новембра 1950.

и бомбардера који су из Бугарске летели у правцу Албаније.⁵⁰ Броз је брзо реаговао. Одмах је одржао састанак са Александром Ранковићем, Едвардом Кардељем, Милованом Ђиласом, Иваном Гошњаком, Кочом Поповићем и Борисом Кидричем. У првом моменту је изгледало да се спрема скори напад Совјета и њихових сателита на Југославију. Ипак, Броз је остао резервисан. Сматрао је да се не ради о знаку предстојећег совјетског напада, већ је претпостављао да Совјети настоје да албанску територију претворе у сопствену стратешку тачку.⁵¹ Даљим проверама је утврђено да се радило о дезинформацији и да је прелетело свега неколико, највероватније транспортних авиона који су из Бугарске у Албанију, претпостављало се, носили ратни материјал. Убрзо је већ објављена вест на Радио Београду демантована.⁵² Јасно се видело да је југословенски државни врх страховао од могућег војног решења спора. Зато је и уследила брза и усплахирена реакција без претходне провере ваљаности добијених информација.

На самој граници је уследила серија тешких инцидената. Млађи водник Симо Чолић је рањен 30. јануара у околини Дренка покушавајући да одговори на ватру са албанске територије. У околини места Блато 16. маја група албанских војника је ушла дубоко на југословенску територију, поставила заседу и напала југословенску граничну патролу. У краћој борби лакше је рањен војник Стојан Митровић.⁵³ У околини села Вусање 18. јула југословенски граничари су се сукобили са убаченом албанском диверзантском групом. У тој борби је убијен погранични милиционер Милан Николић. Најтежи инцидент се десио 2. септембра 1951. у околини села Жур када је двочлана југословенска патрола приметила деветорицу Албанаца у цивилним оделима и униформама албанске армије. Патрола им је дала знак да стану, али је група кренула да се повлачи ка граници, па је на њих отворена ватра. Убијена су тројица, а рањен један Албанац. Група од око 40 албанских војника је отворила ватру на југословенску патролу омогућивши преосталима да се повуку на албанску територију. Од задобијених рана је исте вечери преминуо војник Миодраг Стојановић, док је војник Миодраг Ђуричић рањен.⁵⁴ У ноћи између 22. и 23. августа код села Влашње у околини Призрена, десетак километара у дубини југословенске територије, убијен је у су-

⁵⁰ П. Симић (приређивач), *Титов дневник*, Београд, 2009, 88.

⁵¹ Исто.

⁵² Исто, 89.

⁵³ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁵⁴ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убијених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

кобу са албанском диверзантском групом капетан Бранко Мандић.⁵⁵ У ноћном сукобу југословенске заседе и диверзантске групе убачене из Албаније 2. октобра је југозападно од Андријевице убијен граничар Дује Пухарић.⁵⁶ Исте године, југословенски граничари су успели да ухвате 18 особа које су покушале илегално да из Југославије уђу у Албанију, као и 624 лица која су илегално ушла из Албаније на југословенску територију. Истовремено су убијена три лица при покушају изласка из земље и заробљено 28 албанских војних лица, убијен је један југословенски дезертер. Није спречено 25 пребега из земље и седам у земљу.⁵⁷ Забележено је и 60 пуцања са албанске на југословенску територију, 23 повреде југословенске територије, пет оружаних провокација, једно рушење граничних обележја, 9 повреда ваздушног простора, по једно осветљавање територије, повреда територијалних вода и убацивање пропагандног материјала и 11 убацивања диверзантских група.⁵⁸

Наредне, 1952. број граничних инцидената је како по самом свом броју, тако и по својој тежини почео лагано да опада. У рејону села Сукобина 2. јула двочлана југословенска патрола је на југословенској територији упала у заседу коју су јој поставили албански војници. После краће чарке, албански војници су се под заштитом митраљеске ватре са своје територије повукли. Званичним путем је уложен протест албанској влади, али ни он, као ни многи пре њега, није дао никакве резултате.⁵⁹ У том инциденту је лакше рањен војник Слободан Радосављевић.⁶⁰ На југословенску патролу југоисточно од Андријевице је пуцано 24. јуна са саме граничне линије. У краћем пушкарању лакше је рањен граничар Франц Скрад.⁶¹ Северозападно од села Жировнице, 20. августа група убачених албанских диверзаната се сукобила са патролом Народне милиције. У тежем окршају рањена су тројица милиционера: Каранфиловски, Ристовски и Јандровски. Приликом гоњења исте групе са југословенске територије 22. августа код села Рубнице рањен је милиционер Миливоје Кратић.⁶² Због тог случаја југословенско министарство иностраних послова је уложило протест код албанске владе траже-

⁵⁵ Исто.

⁵⁶ Исто.

⁵⁷ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед постигнутих резултата на граници ФНРЈ у 1951. години.

⁵⁸ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед инцидената на границама ФНРЈ у току 1951. године.

⁵⁹ ДАСМИП, ПА-1952, ф. 1, 48893, Протест југословенског МИП-а албанском МИП-у од 22. јула 1952.

⁶⁰ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁶¹ Исто.

⁶² Исто.

ћи накнаде штете породицама погинулих и рањеном милиционеру, али се албанска влада оглушила о тај захтев.⁶³ У току 1952. регистровано је 13 убацивања или покушаја убацивања диверзантских група са албанске територије у Југославију. Претпостављало се да је број убачених група дупло већи јер југословенски гранични органи нису били у стању да примете сваки улазак. У 9 случајева диверзантске групе нису претрпеле губитке у сукобима са југословенским граничарима, док је два пута убијен по један диверзант. У два случаја војне власти су за улазак диверзаната сазнале тек по њиховом уласку у земљу, једну су успеле да униште, а другу нису. У сукобима са убаченим диверзантским групама убијен је један југословенски војник. Према југословенским подацима, у марту су убачене две, у мају једна, у јуну две, у јулу једна, у августу пет и у септембру две диверзантске групе. Групе су убациване у околину Андријевице, Ђаковице, Коњара, Жировнице, Џекишта, Јуника, Подхума, Бањишта, Призрена, Рујна и Сукобина у групама од 8 до 14 људи, али често и у тројкама.⁶⁴ Рад југословенских органа на плану неутралисања диверзантских група је сматран незадовољавајућим. Слаба ефикасност у борби са албанским диверзантима је правдана њиховом добром обученошћу и опремљеношћу, као и снажном мотивацијом и одличним познавањем тешко проходног терена.⁶⁵ Диверзантске групе су пребациване углавном ноћу, пошто би албански гранични осматрачи утврдили да је терен слободан и да нема југословенских патрола у близини граничне линије. Кретале су се прикривено у мањим групама до својих веза у дубини југословенске територије. Тешко их је било уочити и идентификовати.⁶⁶ На сектору 476. бригаде су забележена два случаја убацивања пропагандног материјала сувоземним путем, а на простору 30. батаљона четири.⁶⁷ Граничне јединице КНОЈ-а су успеле да у току 1952. ухвате 14 илегалних прелазника из Југославије у Албанију од којих је један убијен при покушају бекства и 251 особу која је пробала да илегално уђе у Југославију. Истовремено, заробљена су осморица албанских војника, а регистровано је и није спречено 9 илегалних излазака и 6 илегалних улазака у Југославију.⁶⁸

⁶³ ДАСМИП, ПА-1952, ф. 1, 40345, Протест југословенског МИП-а албанском МИП-у од 11. септембра 1952.

⁶⁴ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убацивања албанских бандита у нашу земљу у 1952. години.

⁶⁵ Исто.

⁶⁶ Исто.

⁶⁷ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убацивања пропагандног ИБ материјала у 1952. години.

⁶⁸ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед прелаза граница ФНРЈ у 1952. години.

У 1953. број инцидената је опадао, али је њихова тежина била осетна. У околини Јуника је југословенска патрола 29. јула упала у заседу коју су албански војници поставили на југословенској територији. Убрзо је у помоћ патроли дошао командир карауле са 15 војника. У тежој борби је теже рањен војник Милета Гавровић.⁶⁹ У околини Врбнице 2. августа је југословенска гранична патрола поставила заседу албанској диверзантској групи. У тој борби су лакше рањени југословенски војници Драгић Рајић и Милан Милосављевић.⁷⁰ Током те године су се десила и два крупнија инцидента са смртним исходима. У дечанским планинама, на око два километра у дубини југословенске територије, 24. јуна је у сукобу са убаченом албанском диверзантском групом убијен десетар Бошко Жиловић. Након тога, диверзанти обучени у албанске униформе су се повукли на албанску територију.⁷¹ Приликом обнове граничних обележја 30. јула је 25 километара од Призрена убијен десетар Момчило Малчић.⁷² Исте године, током априла је једна диверзантска група неуспешно покушала да се код Охрида пребаци на југословенску територију, у јуну је шест група покушало да пређе у Југославију (три код Дебра, две код Скадра и једна код Пећи), у јулу четири (две код Јуника и по једна код Дебра и Пећи), у августу четири (две код Призрена и по једна код Пећи и Дебра), као и у септембру (две код Призрена и по једна код Пећи и Дебра), док су у октобру забележена два неуспела покушаја (један код Колашина и један код Призрена).⁷³ У 1953. регистровано је 11 случајева убацивања пропагандног материјала из Албаније на југословенску територију (5 случајева убацивања реком Цијевном у месецу фебруару, у априлу два Цијевном и два у околини Призрена, и у мају и октобру по један у околини Призрена).⁷⁴ Исте године са албанске стране је 10 пута повређена југословенска територија, а 18 пута ваздушни простор, 21 пут је пуцано на граничаре, а у 18 случајева на територију, 4 пута су бацане ракете, убачено је 19 диверзантских група, три пута је осветљена територија и два пута провозирани граничари.⁷⁵

⁶⁹ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед рањених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁷⁰ Исто.

⁷¹ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убијених на албанској граници од 1. јуна 1948. до 31. децембра 1958.

⁷² Исто.

⁷³ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед сукоба са бандом у 1953. години према Албанији.

⁷⁴ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убацивања ИБ материјала у 1953. години од стране Албанаца.

⁷⁵ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед граничних инцидената у 1953. години.

Са албанске територије су у Југославију убацивани и агенти албанске обавештајне службе. Према подацима југословенских војних граничних органа у току 1948. на југословенској територији је ухваћено 13 албанских агената, док су наредне, 1949, ухваћена 23 агента албанске обавештајне службе.⁷⁶ Према званичним претпоставкама, број убачених албанских обавештајаца је сигурно био много већи, али југословенска контраобавештајна служба није била у могућности да их све идентификује. У исто време, током 1948, из Албаније је избегло на југословенску територију 775 албанских држављана који су чинили више од трећине од укупно 2.229 држављана земаља народне демократије који су избегли на југословенску територију током те године.⁷⁷ Следеће, 1949, од укупно 2.773 лица која су пребегла у Југославију било је 699 албанских држављана, од чега 651 цивил и 48 војника.⁷⁸ У току 1950. прешло је из Албаније у Југославију 298 цивила и 25 војника, 1951. године 624 цивила и 28 војника, а у 1952. 190 цивила и 9 војних лица.⁷⁹ Укупно је из Албаније у Југославију од проглашења Резолуције Информбироа до краја септембра 1952. прешло 2.457 цивила и 106 војника.⁸⁰ Мотивација Албанаца за прелажење у Југославију је била разнолика. Углавном се радило о политичким емигрантима незадовољним режимом Енвера Хоче, али и о разлозима економске и породичне природе.⁸¹

Постепено стишавање сукоба између Југославије и земаља Информбироа након Стаљинове смрти марта 1953. одразило се и на интензитет граничних тензија између Југославије и Албаније. У складу са политиком општег обуздавања сукоба, у августу 1953. на предлог југословенске стране су започели преговори о регулисању различитих пограничних питања. Југословенска влада је преко свог посланства у Будимпешти упутила 18. јула 1953. званичан предлог за отпочињање разговора о регулацији спорних граничних питања и стварања механизма за решавање и предупређивања граничних инцидената.⁸² Преговори су почели 17. августа у Пограду. Албанска страна је предложила да се дискутује о четири проблема: о обележавању границе и подизању

⁷⁶ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед убачене агентуре из земаља народне демократије након резолуције ИБ-а.

⁷⁷ Исто.

⁷⁸ Исто.

⁷⁹ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед прелазника из ИБ земаља од Резолуције до 1. октобра 1952. године.

⁸⁰ ВА, К КНОЈ и ГЈЈ, инвентарски број 1378, Преглед прелазника из ИБ земаља од Резолуције до 30. септембра 1952. године.

⁸¹ О доласку албанских емиграната и њиховом животу у Југославији опширније видети: В. Нрабак, *Албански емигранти у Југославији 1948 – 1954*, *Токони историје*, 1 – 2 / 1994, 77-104.

⁸² АЈ, 507/IX-КМОВ ЦК КПЈ, Албанија, I-260, Предлог ДСИП-а ФНРЈ Влади Нр Албаније од 18. јула 1953.

граничних пирамида, о заједничком коришћењу вода на граници, повраћају залутале стокe и спречавању и решавању граничних инцидената. Југословенска страна је прихватила предлог, али је инсистирала да се прво дискутује о граничним инцидентима што је албанска страна одбила. Преговори су запали у кризу, али је решење нађено организацијом посла у две поткомисије. Албанци су се чврсто држали својих предлога и одбијали југословенске захтеве за формирањем локалних мешовитих комисија које би у одређеном року излазиле на места инцидената. Преговори су прекинути 27. септембра без значајнијих резултата.⁸³ Преговори су брзо обновљени и после дугих разговора, уз много тешкоћа, 9. децембра 1953. је договорено да две делегације потпишу посебне споразуме о пирамидама и граничним обележјима и граничним инцидентима, као и протокол о водама и повраћају залутале стокe.⁸⁴

Споразумом о обнови порушених и оштећених граничних пирамида и изградњи међупирамида на државној југословенско-албанској граници било је предвиђено формирање заједничке комисије која је имала задатак да обиђе граничну линију, констатује постојеће стање, одреди места за подизање граничних обележја и предузме све потребне мере ради маркирања граничне линије. Комисију су чинила по четири представника обе стране, као и неопходно техничко особље. Целокупна гранична линија је подељена на три сектора, а за сваки сектор је образована посебна мешовита поткомисија која је имала задатак да уреди границу у свом сектору. Граничну линију је требало регулисати на основу Протокола из Фиренце који су 1926. потписали представници две земље. Споразум је потписан у Поградецу 11. децембра 1953. Њиме је предвиђено да радови на уређењу граничне линије започну одмах и буду настављени у мају 1954. уколико би због атмосферских прилика били прекинути.⁸⁵ Југословенске војне власти су одмах предузеле потребне мере из своје надлежности ради хитног спровођења постигнутог споразума.⁸⁶ Највећи део послова везаних за обележавање граничне линије завршен је до децембра 1954.⁸⁷

⁸³ ДАСМИП, ПА-1953, ф. 1, 48593, Белешка о преговорима са Албанијом од 29. септембра 1953.

⁸⁴ ДАСМИП, ПА-1953, ф. 1, 484239, Окончање преговора са Албанијом о граничним питањима од 16. децембра 1953.

⁸⁵ ВА, фонд ГШ-1 – Кабинет начелника Генералштаба ЈНА (у даљем тексту: ГШ-1), кутија (у даљем тексту: к) 43, ф.1, р.б.1, Споразум између Владе Федеративне Народне Републике Југославије и Владе Народне Републике Албаније о обнови порушених и оштећених граничних пирамида и изградњи међупирамида на државној југословенско-албанској граници од 11. децембра 1953.

⁸⁶ ВА, ГШ-1, к.43, ф.1, р.б.2/1, Допис Кабинета начелника Генералштаба ЈНА Првој управи Генералштаба ЈНА од 23. јануара 1954.

⁸⁷ ВА, ГШ-1, к.43, ф.1, р.б.4/1, Извештај о привременом завршетку радова за ову годину

За југословенску страну је највећи значај имао споразум о спречавању граничних инцидената. Постигнутим споразумом је договорено да обе стране предузму све мере ради спречавања и отклањања узрока и повода граничних инцидената. Уговорено је да се забрани отварање ватре на територију суседне земље, повреда територије путем прелазака војних и цивилних лица из једне у другу земљу, као и повреде ваздушног простора и територијалних вода. Договорено је и да се забрани осветљавање суседне територије, паљење шума и пашњака на растојањима мањим од 500 метара од граничне линије, као и растурање пропагандног материјала и истицање видних паролa и плаката у пограничној зони. Ради контроле извршења споразума, спречавања евентуалних будућих инцидената и решавања инцидентних ситуација до којих би могло доћи у будућности формирано је седам локалних мешовитих поткомисија које су биле надлежне за по један гранични сектор. Рад локалних поткомисија је надzirала главна мешовита комисија коју су чинила по три представника обе стране. Предвиђено је да се главна комисија састаје на сваких шест месеци, наизменично у Титограду и Скадру. Споразумом је утврђена и процедура реаговања на граничне инциденте, овлашћења главне и локалних комисија, као и методи њиховог рада у циљу брзог расветљавања евентуалних инцидентних ситуација. Рок важења споразума је одређен на пет година. Потписан је у Охриду 11. децембра 1953.⁸⁸

Посебним протоком је регулисано и питање коришћења вода у пограничној зони, као и питање враћања залутале стоке. Протоком је договорено да гранични органи одмах по уочењу врате залуталу стоку на територију земље из које је дошла, као и наизменично коришћење изворске воде и воде за наводњавање у зони границе око чега је раније долазило до честих сукоба, па и до оружаних инцидената.⁸⁹ Коначно, питање обележавања границе је решено потписивањем посебног протокола у Тирани новембра 1955.⁹⁰ Радови на обележавању граничне линије између Југославије и Албаније су окончани јануара

на југословенско-албанској граници од 9. децембра 1954.

⁸⁸ ВА, ГШ-1, к.43, ф.1, р.б.2/2, Споразум између Владе Федеративне Народне Републике Југославије и Владе Народне Републике Албаније о мерама за спречавање или решавање инцидената који би се евентуално могли догодити убудуће на линији државне југословенско-албанске границе од 11. децембра 1953.

⁸⁹ ВА, ГШ-1, к.43, ф.1, р.б.2/3, Протокол потписан 11. децембра у Поградецу. Припреме за извршење.

⁹⁰ ВА, ГШ-1, к.43, ф.2, р.б.1/2, Конвенција између Владе Федеративне Народне Републике Југославије и Владе Народне Републике Албаније о чувању и одржавању обалних и пловидбених светлосно-сигналних уређаја и пловних сигнала којима је обележена државна југословенско-албанска граница на водама Охридског, Скадарског и Преспанског језера од 16. новембра 1955.

1956.⁹¹ Почетак разговора између две владе о решавању пограничних проблема и регулисању питања границе представљао је први корак ка постепеном нормализовању односа између две суседне земље после неколико година озбиљног конфликта.

Феномен немирне границе између Југославије и Албаније у годинама интензивног међудржавног сукоба од 1948. до 1953. имао је више димензија и појавних облика. Пре свега, завођење чврстог пограничног режима након почетка сукоба 1948. пореметило је устаљене животне навике локалног становништва које је у годинама рата, а затим и током послератних година интензивног пријатељства и сарадње несметано прелазило границу, обављајући своје свакодневне животне потребе. Сем тога, многе породице су успостављањем чврсте границе остале одвојене. У складу с тим, многи југословенски и албански држављани су наставили са преласком границе као и раније што је у новим околностима представљало чест извор пограничних инцидената и мањих оружаних сукоба. На другој страни, сукоб унутар, до тада, монолитног идеолошког блока изазвао је незадовољство међу партијским активистима на обе стране. Многи Албанци, незадовољни политиком албанске комунистичке партије и раскидањем веза са Југославијом, завођењем терора према присталицама курса очувања добрих односа са Југославијом и чвршћим везама са Совјетским Савезом, похрлили су ка Југославији. Насупрот њима, многи Југословени, присталице политике Информбироа и политике сарадње са Совјетским Савезом посебно из Црне Горе, Македоније и са Косова и Метохије, почели су да илегално прелазе у Албанију, често бежећи од могућности државних репресалија због изјашњавања за Резолуцију Информбироа. На основу постојећих доступних извора веома је тешко утврдити колико је у укупном броју људи који су у посматраном периоду илегално прешли из Југославије у Албанију било политичких емиграната-присталица Информбироа.

Трећу димензију пограничних тензија су представљали оружани инциденти. Најчешће је до оружаних сукоба долазило у циљу спречавања илегалних прелазака границе са обе стране. Међутим, до тежих оружаних сукоба је долазило приликом покушаја спречавања улазака диверзантских и шпијунских група на југословенску територију, при чему је више југословенских граничара и милиционера убијено или рањено. Стварни разлог убацивања таквих група у Југославију је тешко утврдити. Ипак, поуздано се може закључити да је њихов циљ била дестабилизација политичких и безбедносних прилика у пограничним областима већински насељеним албанским становништвом, прикупља-

⁹¹ ВА, ГШ-1, к.43, ф.3, р.б.1/2, Извештај о завршетку радова на обнови и обележавању југословенско-албанске граничне линије од 26. јануара 1956.

ње информација о распореду југословенских снага безбедности, убацивање албанског националистичког и информбировског пропагандног материјала и стварање чвршће агентурне мреже албанске обавештајне службе на југословенској територији. Према југословенским подацима, идентификовано је 225 албанских диверзаната, који су убачени на југословенску територију, који су убили 10, а ранили 15 југословенских грађана, а тројицу киднаповали и одвели у Албанију. Истовремено, југословенски органи безбедности су убили 7 и ухапсили 16 албанских диверзаната, од чега тројицу официра албанске службе безбедности. Из доступних југословенских извора се види да се и албанска страна жалила на сличне југословенске активности. У доступним изворима није могуће проверити истинитост таквих навода. Несумњиво, југословенска страна је, како је претходно детаљно изложено, средином 1948. предузела одређене мере у циљу јачања сопствене обавештајне мреже у читавој Албанији, али о њеном даљем раду не располажемо детаљнијим информацијама. Са стишавањем сукоба између Југославије и земаља Информбироа смањило се и број и интензитет граничних инцидената свдећи се на меру уобичајену за стање у пограничним зонама.

Dr Aleksandar ŽIVOTIĆ

RESTLESS BORDER

Borderline tensions between Yugoslavia and Albania (1948-1954)

Summary

The phenomenon of restless border between Yugoslavia and Albania during the years of intensive confrontation from 1948 to 1953 had several dimensions and forms. The introduction of firm borderline regime after the beginning of confrontation in 1948 disturbed ordinary life habits of local population which during the war and years of intensive friendship and cooperation after the war was freely transferring the border performing its every day life necessities. On the other hand, the confrontation within the bloc which was monolithic up to those days, caused dissatisfaction among the activists of the party on both sides. Many Albanians, unsatisfied with the policy of Albanian communist party and the ending of relations with Yugoslavia and introduction of terror over the followers of the policy of maintenance of good relations with Yugoslavia and firm relations with the Soviet Union, rushed towards Yugoslavia. Opposite to them, many Yugoslavs, the followers of INFORMBIRO's policy and the policy of cooperation with the Soviet Union started to illegally transfer to Albania, especially from Montenegro and Macedonia and Kosovo

and Metohija, often running away from potential state reprisals because of their acceptance of the Resolution of INFORMBIRO. The third dimension of borderline tensions was armed incidents. Most often, armed incidents occurred in order to stop illegal border transfers from both sides. However, heavily armed confrontations happened during the attempts to stop the entries of diversion and espionage groups to Yugoslav territory. During these confrontations several Yugoslav frontier guards and policemen were killed and wounded. Available Yugoslav resources say that Albanian side complained about similar Yugoslav activities, but for the time being, it is not possible to confirm the truth of such allegations. Along with the decrease in confrontation between Yugoslavia and the countries of INFORMBURO, the number and intensity of borderline incidents dropped to the level which was ordinary for the state in borderline zones.

KEY WORDS: *Yugoslavia, Albania, Josip Broz Tito, Enver Hodza, Informburo, border, border incidents*